

Scheiden is lijden

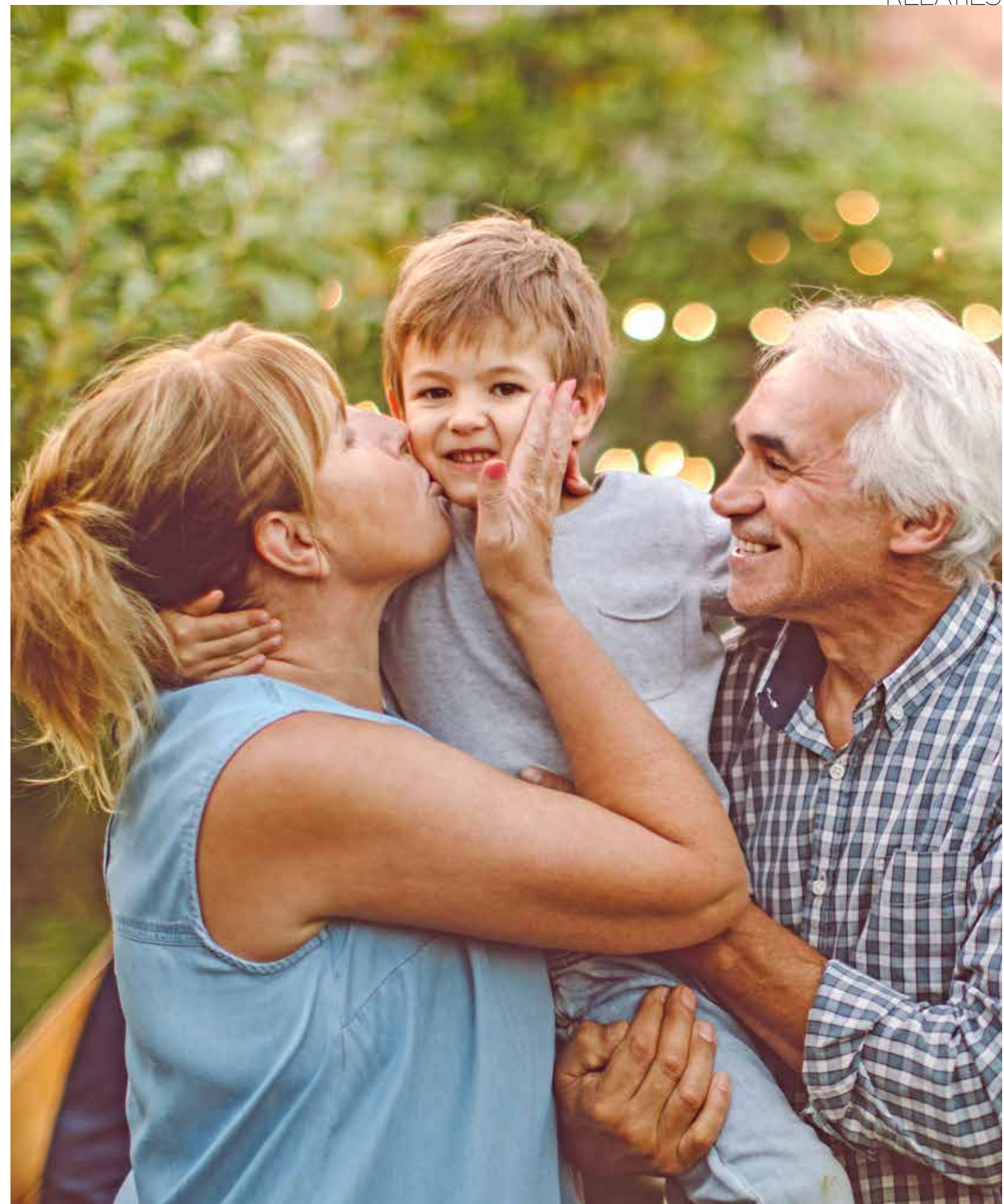
OOK VOOR OPA EN OMA

Als een gezin door een scheiding uit elkaar valt, zijn de ouders erg met hun eigen verdriet bezig. Maar ook voor de grootouders breekt vaak een rouwperiode aan. En daar is niet altijd oog voor.

Tekst: Ernest Marx.

Zo'n zestig procent van de kinderen in Nederland jonger dan vier jaar gaat op vaste dagen naar hun grootouders. Bij schoolgaande kinderen wordt de helft regelmatig door opa's en oma's opgevangen. In het leven van opgroeiende kleinkinderen spelen opa's en oma's een grote rol. En als de ouders van die kleinkinderen zouden gaan scheiden, hoeft daaraan ook niets te veranderen. "Integendeel," zegt psycholoog en scheidingsmediator Barbara Scheffer. "Grootouders en ouders beseffen vaak te weinig hoe belangrijk die rol ook juist

rond een scheiding is. Vooral voor opgroeiende kleinkinderen zijn opa's en oma's een waardevolle steunpilaar." Scheffer heeft als mediator haar eigen praktijk, Kindvriendelijk Scheiden. Als zij met een gescheiden stel een ouderschapsplan ontwikkelt, checkt ze altijd of er opa's en oma's zijn die vaste oppasdagen hebben. "Houd die dan alsjeblieft in stand. Ga grootouders niet vervangen door een oppas omdat je bijvoorbeeld niet meer wilt dat de kinderen nog bij je ex-schoonouders komen. Bij een scheiding komt alles op losse schroeven te staan. Dan is juist die ene vaste oppasdag bij opa en oma voor de kleinkinderen het enige waaraan niets verandert." Los van de continuïteit heeft het blijven de contact met de grootouders andere grote voordelen voor het kind. "Kort na zo'n scheiding kunnen ze bij hun vader niet hun verhaal kwijt over hoe het bij mama was. Andersom ook niet. En op school zijn ze liever helemaal niet met de problemen thuis bezig. Maar opa en oma kunnen juist wel die plek bieden waar de ►

kleinkinderen zich vrij voelen om over de moeilijke thuissituatie te praten. Dat geeft veel veiligheid in een tijd waarin alles onveilig voelt. Grootouders kunnen zo bijdragen aan het zo klein mogelijk houden van de trauma's bij kinderen." Ook als er geen vaste oppasdagen zijn, geldt: geef de kleinkinderen extra aandacht, doe leuke dingen met ze zodat ze weer even onbezorgd kunnen zijn. Scheffer: "Bied een plek waar ze hun verhaal kwijt kunnen. Dat lukt alleen als grootouders een neutrale houding hebben. Kies geen partij voor de eigen zoon of dochter ten koste van de schoondochter of -zoon. Veroordeel hen niet in het bijzijn van de kleinkinderen. Dat is moeilijk. Als je zoon in scheiding ligt en tiert: 'Dat rotwijf! Wat ze nu weer doet!' vraagt dat wel wat van grootouders als het gaat om neutraliteit."

Ouderverstoting

Gescheiden ouders zijn vaak erg met zichzelf bezig. Zij zitten veelal in een soort overlevingsstand, samen met hun kinderen. Maar veel grootouders komen

door de scheiding ook in een rouwperiode terecht en daar is vaak de minste aandacht voor. In een recent TNS Nipo-onderzoek geeft 53 procent van deze grootouders aan dat het contact met hun kleinkinderen sinds de scheiding is verslechterd. Ze zien ze minder vaak. Van hen geeft 41 procent de ex-schoonzoon of -schoondochter de schuld van de scheiding. De loyaliteit naar het eigen kind is groot en dat maakt het lastig om boven de scheidingsperikelen te staan. De impact van de scheiding op het dagelijks leven van de grootouders kan enorm zijn. Van de genoemde 53 procent in het TNS Nipo-onderzoek ziet 12 procent van de opa's en oma's hun kleinkinderen nooit meer. "Er zijn grootouders die hierom zelfs een einde aan hun leven willen maken," weet Simone Willms-van der Pijl. Willms is landelijk coördinator bij de Stichting voor mijn kleinkind. Deze ondersteunt grootouders die geen contact meer hebben met hun kleinkinderen. Willms: "In meer dan de helft van de gevallen ligt daar een echtscheiding van hun kinderen aan ten grondslag. Vaak is er dan eerst al sprake van ouderverstoting, dat bijvoorbeeld de vader zijn kinderen niet meer mag zien. Het gevolg is dat het contact tussen grootouders en de klein-

kinderen ook onmogelijk wordt." De meeste grootouders die zich bij Voor mijn kleinkind aansluiten, hebben elke dag last van de situatie. Willms: "Dagelijks worden ze ermee geconfronteerd. Dit kan zijn als ze een bepaalde tv-reclame zien, als een ander kindje in de supermarkt lief naar ze lacht of als vrienden opa en oma zijn geworden. Als je er op die manier op bent gefocust, kun je er echt aan kapotgaan. Ik weet van grootouders die bij de school van de kleinkinderen posten om een glimp van hen te kunnen opvangen. Dat gaat zelden goed. De politie wordt nogal eens ingeschakeld om oma bij het schoolplein te verwijderen omwille van de privacy van het kind."

De stichting organiseert praatgroepen zodat lotgenoten contact met elkaar kunnen hebben en hun verdriet kunnen delen. Verder probeert de stichting de rechten van de grootouders in de politiek onder de aandacht te krijgen. "Daar zit de laatste maanden wat beweging in. In het nieuwe regeerakkoord is opgenomen dat men de positie van grootouders wil herijken. In andere landen is de regelgeving al aan het veranderen. Ik heb gehoord dat in Spanje ouderschapsplannen passages kunnen bevatten over de omgangsregeling met grootouders. Dat zou in Nederland ook fantastisch

Lees verder op pag. 101.

'Opa en oma kunnen een plek bieden waar de kleinkinderen zich vrij voelen **om over de moeilijke thuissituatie te praten**'

zijn: al kan er maar eens per maand twee uurtjes een ontmoeting plaatsvinden op een neutrale plek. Desnoods onder begeleiding. Als er maar contact is met het kleinkind.” In gevallen waarbij grootouders hun kleinkinderen niet mogen zien, is het volgens psycholoog Barbara Scheffer erg belangrijk dat die opa’s en oma’s blijven laten merken dat ze de kleinkinderen niet zijn vergeten. “Blijf vooral cadeautjes sturen op verjaardagen en kaartjes bij belangrijke gebeurtenissen. Zodat die kinderen voelen: mijn grootouders houden van me. Als het kind maar weet dat er aan hem of haar wordt gedacht, heeft dat een heel positieve invloed.”

Ongemakkelijke situaties

Gelukkig lopen de meeste scheidingen niet uit de hand en blijven ook de grootouders in beeld. Naar schatting valt

done was. Daar zit ook geregeld wat schaamte.” Vaak is dat ongemak volgens Scheffer voor grootouders een motivatie om niet meer met de ex-schoondochter in contact te komen. “Dan denken ze: wat moet ik dan zeggen? Vervolgens is die schoondochter daar weer teleurgesteld over: ‘Ik hoor niks meer van mijn schoonouders, terwijl ik vijftien jaar lang een fantastisch contact met ze heb gehad.’” Scheffer zegt dat beide kanten dan de verantwoordelijkheid hebben om dat contact te herstellen. “In mijn praktijk merk ik bovendien dat als de communicatie tussen het gescheiden stel onderling moeizaam verloopt, de grootouders daar ook een belangrijke rol in kunnen spelen, als bemiddelaar. Maar dan moeten ze zich wederom wel neutraal kunnen opstellen. Als dat lukt, zijn dat vaak heel succesvolle bemiddelingen waar iedereen baat bij heeft; de kleinkinderen, de ouders én de grootouders.” ■

‘Ook als er geen vaste oppasdagen zijn, geldt: **doe leuke dingen met ze** zodat ze weer even onbezorgd kunnen zijn’

tachtig procent van de scheidingen in Nederland niet in de categorie ‘probleematisch’. Maar ook dan zijn vervelende situaties eerder regel dan uitzondering. Scheffer: “Een jaar nadat de scheiding rond is, komen onze cliënten bij ons terug op gesprek. Dan horen we vaak dat een van de twee partners een nieuwe geliefde heeft die bijvoorbeeld ook weer kinderen heeft. Behalve voor de kleinkinderen is dat ook verwarrend voor grootouders die veelal uit een generatie komen waarin scheiden sowieso al not

HANDIGE WEBSITES:

- kindenechtscheiding.nl/scheiden-en-kinderen/voor-dierbaren/grootouders
- voormijnkleinkind.nl/index.html
- nji.nl/Scheiding-Achtergronden-Cijfers
- opanoma.nl/oppas-grootouders/5607
- bureauscheffer.nl
- kindvriendelijkscheiden.nu